

ДО ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ

доц. Скляр І.Д., студентка Нужна А.В.

Актуальність питання справляння ПДВ стоїть гостро і потребує глибокого аналізу, враховуючи економічну ситуацію країни, сучасний стан і специфіку функціонування системи оподаткування України.

Наукове вирішення питань застосування та удосконалення ПДВ як і непрямих податків в цілому знайшли своє відображення в дослідженнях В. Андрущенко, О.Василика, В.Волкова, В.Опаріна та інших.

Застосування податку на додану вартість в Україні від самого початку було дискусійним, адже, по-перше, ПДВ суттєво впливає на добробут населення, який значно менший у порівнянні європейськими країнами, по-друге, темпи розвитку виробництва ані на етапі впровадження ПДВ, ані зараз не дають підстав прогнозувати кризу перевиробництва.

З іншого боку ПДВ є найдосконалішою формою універсальних акцизів, тому цей податок нині перетворився на невід'ємний атрибут сучасного європейського оподаткування. Наявність у складі національної податкової системи ПДВ є однією з умов членства у Євросоюзі. Тобто у порівнянні з податком з обороту, який є більш простим у адмініструванні, ПДВ за формою оподаткування та впливом на економічні процеси є більш прогресивним.

Удосконалення справляння ПДВ має виходити із завдань податкової гармонізації, яка розглядається як координація національних податкових політик, яка полягає в наближенні рівня оподаткування, уніфікації бази оподаткування, встановленні основних податків та податкових пільг. Гармонізація українського законодавства щодо справляння ПДВ має відбуватись тою мірою, якою це буде сприяти створенню і функціонуванню єдиного внутрішнього ринку.

Тому удосконалення справляння ПДВ у контексті майбутньої інтеграції України до ЄС передбачає наступні кроки:

1. У світовій практиці податок на додану вартість стягується на основі двох принципів: країни походження і країни призначення. В Європейському Союзі діє перший принцип у торгівлі між країнами, а

в Україні сьогодні діє другий принцип. Тому удосконалення стягнення ПДВ за принципом «країна надходження» виключає можливість незаконного отримання експортного відшкодування. Виходячи з того, що Україна прагне до позитивного значення чистого експорту, перехід на цей принцип дозволить збільшити надходження до бюджету від цього податку.

2. Встановлено, що в перспективі доцільно поступово переходити до диференційованої шкали ставки ПДВ в залежності від загальної споживчої корисності (цінності) товару: товари першої необхідності – знижена ставка, усі інші товари - стандартна ставка. Відповідна практика давно і ефективно діє в багатьох країнах Європи. Однак вітчизняний споживач чомусь змушений платити за більшість товарів першої необхідності завищену на суму податку ціну.

3. Щодо розміру ставок ПДВ, то це має визначатися не лише бюджетними потребами, а й реальними доходами споживачів. Більш прийнятною є пропозиція зменшити ставку до 17%, оскільки цей показник відповідає європейським стандартам.

4. Зниження ставки ПДВ можливе за рахунок ліквідації великої кількості пільг, що розширить базу оподаткування. Аналізуючи ситуацію з наданням пільг, слід зазначити, що із загальної кількості пільг в оподаткуванні пільги щодо ПДВ становлять близько 80%.

5. Заміна діючої 0% ставки ПДВ на таку пільгу як звільнення від оподаткування ПДВ, що не погіршить рівень прибутковості підприємств-експортерів та зробить недоцільним «експорт фіктивних товарів», основна мета якого отримання доходу за рахунок незаконного відшкодування.

6. Скасування бюджетного відшкодування як явища.

Аналізуючи переваги та недоліки податку на додану вартість з погляду його впливу на обсяг доходів бюджету на ємність внутрішнього ринку більшість аналітиків схиляються до висновку, що докорінні зміни в реформуванні ПДВ здійснювати не доцільно. Такі зміни мають бути поступальними, виваженими, науково обґрунтованими, адже реакція сучасної економіки України на зміни у непрямому оподаткуванні буде досить відчутною.